

דרשינ טעמא דקרא- סנהדרין דף קיב/א

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קיב/א

החרם אותה ואת כל אשר בה כו': תנו רבנן החרם אותה ואת כל אשר בה פרט לנכסי צדיקים שבחוצה לה ואת כל אשר בה לרבות נכסי צדיקים שבתוכה שללה ולא שלל שמים ואת כל שללה לרבות נכסי רשעים שחוצה לה אמר רבי שמעון מפני מה אמרה תורה נכסי צדיקים שבתוכה יאבדו מי גרם להם שידורו בתוכה ממונם לפיכך ממונם אבד

רש"י סנהדרין דף קיב/א

אמר ר' שמעון מפני מה וכו' - בכל דוכתי דרש ר' שמעון טעמא דקרא:

תו"ט על מסכת סנהדרין פרק י משנה ה

אובדין וכו' - ת"ר החרם אותה ואת כל אשר בה. פרט לנכסי צדיקים שבחוצה לה. ואת כל אשר בה לרבות נכסי צדיקים שבתוכה. שללה ולא שלל שמים. ואת כל שללה לרבות נכסי רשעים שחוצה לה. אמר ר' שמעון מפני מה אמרה תורה נכסי צדיקים שבתוכה יאבדו. מי גרם להם שידורו בתוכה. ממונם. לפיכך ממונם אבד. גמרא. ופירש"י דבכל דוכתא דריש ר"ש טעמיה דקרא ע"כ. ולי נראה דכיון דלענין דין לא נפקא מיניה מידי נתנה תורה לדרוש טעמיה. כדאשכחן נמי במשנה ה' ו' פ"ח ובשאר דוכתי:

ערוך לנר על סנהדרין דף קיב/א

שם אמר ר"ש מפני מה אמרה תורה: רש"י כתב דר"ש לטעמיה דדריש טעמא דקרא ועי' בתו"ט שהעיר מה שייך בזה ר"ש לטעמיה כיון דליכא נפקותא לדינא לכ"ע דרשינן טעמא דקרא ולענ"ד דשפיר איכא נפקותא דכיון דמאת כל אשר בה מרבין אפילו נכסי צדיקים שבתוכה א"כ לכאורה צריך טעם למה נכסי חמרת וגמלת שבתוכה פולטין כדאמרין לעיל אכן לפי טעם דר"ש א"ש דלא קנסה התורה אלא הדרימ בתוכה וכשלא נשתהו ל' יום לא מיקרו דרים בתוכה כיון שאינן מיושבי העיר אכן גם לדין דלא דרשינן טעמא דקרא א"ש הא דלא מרבין נכסי אנשי עיר אחרת שבתוכה מכל אשר בה דממעטינן משללה ולא שלל עיר אחרת וכמו שכתב הרמב"ם מסוגיא דלקמן ופירש דשללה של העיר לא שייך אלא במה שהוא של יושבי העיר דהא אין להעיר שלל אלא ליושביה ובהכי א"ש מה שכתב הרמב"ם דלכך נכסי צדיקים שבתוכה יאבדו כיון שישבו שם דהיינו כיון שישבו שם הוי בכלל שללה ומרבין שפיר מכל אשר בה והכס"מ הבין דהרמב"ם נקט טעמא דר"ש ולכך הקשה בתוספ' חדשים עליו למה דנקיט כר"ש הא לא פסיק כוותיה ולפענ"ד לא כר"ש כתב אלא ליתן טעם למה דמאבדין נכסי צדיקים יותר מנכסי אנשי מדינה אחרת שבתוכה דממעטינן משללה ולא שלל עיר אחרת ואף דשללה צריך לולא שלל שמים י"ל דב' שללה כתיב ואת כל שללה תקבוץ ואת כל שללה כליל. שם כגון דקביל עליה אחריות:

ספר מנחת חינוך - מצוה תסד - אות כו

[כ] ואמרינן בגמ' כאן על איבעיא דרב יוסף דבעי שיער נשים צדקניות מהו, אי בשערה אפילו ברשעיות מותר, כמו שכתבתי [אות כ"ה], אלא אמר רבא בפאה נכרית, היכי דמי, אי דמחובר בגופה כגופה דמי, לא צריכא דתלוי בסיכתא, כנכסי צדיקים שבתוכה ואבד, או כלבושה דמי, ואסקינן בתיקו. ורש"י פירש על הא דכגופה דמי, וכשם שאין שורפין מלבושין שעליהן שהרי צדקניות הן כך אין שורפין אותו הגדיל. ולמה לא פירש דכגופה דמי, ואף דרשעיות לא יאסור כמו כל שיער. אך באמת כמו שכתבתי דשיער שאינו מחובר לא הוי מחוסר, דתלישה לאו כלום הוא, א"כ בודאי נאסר, על כן פירש דהוי כמלבוש, ומלבושין של צדקניות אינם נאסרים. ומפרקינן דתלי בסיכתא, והוא איבעיא אם הוי כנכסי צדיקים ואבד או כמלבוש צדיקים ושרי, ונשאר בתיקו. א"כ דינים העולים מזה כך הם, שיער דידה אין נאסר אפילו ברשעיות, דמחוסר וכו'. ופאה נכרית דרשעיות אפילו מחובר בגופה נאסר, דאינו מחוסר וכו' כמו שכתבתי לעיל [אות כ"ה]. ופאה נכרית של צדקניות עם מחובר בגופה דמי מותר בודאי. ופאה נכרית של צדקניות התלוי בסיכתא, הוא איבעיא ועלתה בתיקו, ואסורים. ולפי מה שכתבתי דברי הר"מ כאן צ"ע, דכתב בה"ב וז"ל, שיער הראש וכו' מותר בהנאה, אבל של פאה נכרית הרי הוא בכלל שללה ואסור, וסתם הדברים דאף בשל צדיקים הדין כן, וכן כתבו הכסף משנה והלחם משנה. והנה בדין הראשון דשיער מותר, שפיר לא חילק בין צדיקים לרשעים דמותר, כיון דמחובר הוא כמו שכתבנו לעיל [אות כ"ה]. אבל בפאה נכרית סתם הדברים ולא חילק בין מחובר ובין תלוי בסיכתא גבי צדיקים, ופוסק דאסור מחמת האבעיא, ולא חילק דהאבעיא רק בתלוי בסיכתא בצדיקים אבל אם מחובר בגופן מותר בצדקניות כמו שמבואר בש"ס, והר"מ דסתם נראה דבכל ענין פאה נכרית הן בצדיקים הן ברשעים אסור ואפילו מחובר, ולפי גמרתנו האבעיא דוקא תלוי בסיכתא, והאיבעיא לא איפשטא על כן בתלוי בסיכתא אסור אף בשל צדיקים רק המחובר מותר בשל צדיקים, והיאך סתם דבכל ענין אסור אף מחובר בשל צדיקים, וזה צ"ע מאד. ואם הפירוש כגופה ושרי כמו שיערה, פשיטא דקשה היאך אסור בפאה נכרית, על כרחך מפרש כמו פירוש רש"י, וא"כ עכ"פ בצדיקים פאה נכרית המחובר בגופן מותר, ואיך סתם הדברים דבכל ענין אסור, וצ"ע, ולא עמדו בזה נושאי כליו של רבינו. ונראה דכבר כתבתי [אות כ"ד] דרבינו הר"מ השמיט דין זה דמלבושים של הצדיקים אין נשרפין כמבואר בש"ס להדיא, וג"כ צ"ע גדול היאך השמיט דבר המפורש בש"ס. ונראה דקודם לדין זה מבואר בגמ' כאן, תנו רבנן החרם וגו' ואת כל אשר בה [דברים י"ג, ט"ז], לרבות נכסי צדיקים שבתוכה וכו', אמר ר' שמעון מפני מה אמרה תורה נכסי צדיקים שבתוכה יאבדו, מי גרם להם שידורו בתוכה ממונם לפיכך ממונם אבד. וברש"י בד"ה אמר ר"ש, בכל דוכתא דריש ר'

שמעון טעמא דקרא. וכבר כתבתי לעיל [אות ד'] דכל היכא דדרשינן טעמא דקרא היינו במקום דנפקא מינה לדינא, כי בודאי כל התנאים דרשו טעמים על כל קוץ וקוץ שבתורתנו הקדושה, אך במקום דיש חילוק בדין הרבה תנאים לא דרשו הטעם ולא חילקו, ור' שמעון דריש הטעם ומחלק דהיכא דלא שייך הטעם הזה לא קאי הקרא והמצוה. והכא נמי יש נפקא מינה, דלתנא קמא דהוא גזירת הכתוב כל אשר וגו', א"כ גם המלבושים בכלל, ואמר ר' שמעון מפני מה וכו', א"כ דהטעם הוא דמי גרם להם וכו' ממונם, וזה לא שייך במלבושים דלא גרם להם, דבכל מקום שהוא הוא לבוש, על כן אין המלבושים נאסרים. והנה אח"כ האבעיא דפאה נכרית דמחובר בגופה הוא בכלל מלבושים, ובתלוי בסיכתא הוא ספק אם הם בכלל המלבושים ומותרים, הכל אליבא דר' שמעון דסבירא ליה מלבושים מותרים, אבל לתנא קמא דמלבושים ג"כ אסורים א"כ בכל ענין אפילו מחובר בגופה אסור, ומכל שכן דתלוי בסיכתא. והר"מ דכתב בה"ז דנכסי צדיקים בתוכה נשרפים, ולא כתב טעם כמו לעיל ה"ד גבי עיר הסמוכה לספר, מבואר דלא סבירא ליה כר' שמעון כאן, א"כ גם מלבושים [אסורים], ושפיר לא כתב דמלבושים שרי דבאמת אסורים, על כן כתב כאן סתם דפאה נכרית אסורה, היינו בכל ענין אפילו מחובר בצדקניות דהם בכלל מלבושים, ולדידיה גם מלבושים נשרפים ואסורים. ובזה ג"כ נכון דהר"מ כתב דאסור, וכתב הכסף משנה דפוסק התיקו לחומרא, והוה ליה להר"מ לכתוב דאסור מספק כדרכו ברוב המקומות, כדי שנדע דאין לוקין. אך באמת דסובר כתנא קמא א"כ גם מלבושים בכלל שללה, והרי הם ככל ממון עיר הנדחת שלוקין מלאו דלא ידבק וגו'. והנה הר"מ לא הביא כאן הטעם של ר' שמעון, כשיטתו בפ"ג ממלוה ולוה ה"א דאינו פוסק כר' שמעון בבגד אלמנה, ומה שכתב גבי סמוכה לספר כר' שמעון, עיין בלחם משנה שם בהלכות מלוה ולוה דהקשה פסקי הר"מ אהדדי, ואין כאן מקומו. על כל פנים הר"מ אינו פוסק כאן כר' שמעון, ובפרט לדברי הכסף משנה לעיל [אות ד'] דאינו פוסק כר' שמעון, א"כ עולים פסקי הר"מ כהוגן, ובעזרת השי"ת הוא כפתור ופרח. ויש ג"כ נפקא מינה בנכסי קטנים, ומשכחת שיש להם נכסים בירושה כאן או משכירות וידוע הוא דלא שייך גבי קטנים מי גרם להם שידורו וכו', דהם גרים אגב אביהם, וגם אינם בני דעת, ולר' שמעון אפשר דממונם פלט, ולתנא קמא הוא גזירת הכתוב וממונם אבד. וכבר כתבתי דהר"מ פוסק כתנא קמא. ורש"י כאן פירש גבי מחובר כגופה, וכשם שאין שורפים מלבושים וכו'. והיה יכול רש"י לפרש כפשטא, דכגופה וכשם שאינה נהרגת דהא היא מצדקניות על כן גם השיער [דפאה נכרית] מותר. אך רש"י האמת נקיט כמסקנת הש"ס דמלבושים ג"כ שרי. ועיין בערכין ז' ע"ב בפירוש רש"י ד"ה שיער נשים צדקניות, דכתב באבעיא זו שער וכו' או כגופה וניצל וכו', וקיימא לן דצדיקים יוצאים משם ערומים. נראה מדבריו דמלבושים ג"כ אסור רק אם הוא כגופה שרי. אך ידוע דרש"י הוא פרשן ולא נחית לדקדק אליבא דהלכתא במקום דאין נפקא מינה לענין הפשט, כמו שכתבו הפוסקים. וגם למסקנת הש"ס שם דתלוי בסיכתא ג"כ צריך לומר דמלבושים מותרים דלמה יהיה עדיף ממלבוש:

SEE MMS TO DAF 21